

PLÁN PRO BEZPEČNÝ NÁVRAT ŽÁKŮ DO ŠKOL

Zhodnocení aktuální situace a předpoklady pro naplnění
plánu bezpečného návratu žáků do škol

**PIRÁTSKÁ
STRANA**

**STAROSTOVÉ
A NEZÁVISLÍ**

1. VÝCHOZÍ SITUACE:

Vzdělávání dětí není vládní prioritou

Vláda postupuje v přípravě protiepidemických opatření chaoticky. Přijímaná opatření nejsou domyšlená, navzájem provázaná a míjejí se účinkem. Opatření jsou uplatňována plošně, nedostatečně zohledňují epidemiologickou situaci na regionální/lokální úrovni. Chybí dlouhodobá a ucelená strategie pro zlepšení pandemické situace, která by prioritizovala vzdělávání dětí a jejich bezpečný návrat do škol. Česká republika aktuálně patří mezi evropské země s nejdéle zavřenými školami (viz [zpráva UNESCO](#) a [interaktivní mapa](#)).

Dopady COVID na psychiku dětí

Dlouhodobé uzavření škol a omezení volnočasových aktivit má negativní dopady na psychiku dětí. Situace je dlouhodobě neudržitelná především u dětí spadajících do ohrožených skupin (děti ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, děti se speciálními vzdělávacími potřebami, děti s psychologickými problémy atd.) Na to [upozorňují](#) zástupci odborných organizací, které se věnují oblasti vzdělávání a duševního zdraví (dále viz [tisková zpráva](#) Linky bezpečí). Na negativní dopady sociální izolace upozorňují i výsledky některých výzkumů mezi rodiči (výstupy z šetření PAQ research k dispozici [zde](#) a [zde](#)).

Distanční výuka není dlouhodobě udržitelná

Ačkoliv došlo od jara 2020 k posunu v kvalitě distančního vzdělávání (a to i z pohledu rodičů, viz [šetření PAQ](#)), některé problémy související se zajištěním výuky nadále přetrvávají (viz [zpráva ČŠI](#)):

- Dochází k poklesu motivace žáků vzdělávat se distančně. Problém s jejich zapojením do výuky se projevuje především ve školách s vyšším podílem žáků ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí.
- Ze vzdělávacího procesu nám úplně vypadává min. 10 tis. žáků (obdobně jako na jaře 2020). Ze strany státu chybí systémová podpora škol pro práci s takovými žáky.
- Přestože se s posílením technického zázemí škol i rodin podařilo snížit počet žáků, kteří se nemohou účastnit online výuky, nadále se do ní nezapojuje cca 50 tis. žáků.
- Přetrvávají výrazné rozdíly mezi školami v zajištění a organizaci distanční výuky.
- Máme relativně nízký podíl škol, které se systematicky věnují komunikaci s rodiči a upravují vzdělávání tak, aby byly více zohledněny specifické potřeby žáků.
- Podle rodičů se kvalita distanční výuky zlepšila (zejména v komunikaci učitelů s žáky). Rodiče jsou ale zároveň v hodnocení kvality výuky více kritičtí a oproti jaru mají vyšší nároky (viz graf 5 v příloze).

2. PŘEDPOKLADY PRO BEZPEČNÝ NÁVRAT ŽÁKŮ DO ŠKOL:

Připravit strategii pro testování žáků a zaměstnanců škol

- S ohledem na dostupnost kapacit a testovacích sad doporučujeme testování žáků a zaměstnanců škol rozfázovat:

1. FÁZE: Prioritně využít neinvazivní testy RT-PCR (kloktací testy, testy ze slin) s frekvencí testování 1x za 10/14 dní s možností tzv. sample pooling (hromadné testování vzorků ve skupinách). První fázi navrhujeme logisticky zabezpečit samosprávami, kterým bude poskytnuta podpora (nákup služby a realizace testování). Zároveň musí být zajištěna metodická podpora školám.

2. FÁZE: Zvážit využití neinvazivních kvalitních antigenních testů na základě nezávislých studií jejich parametrů při rozšíření testování. Pokud takové testy nebudou k dispozici (zatím nejsou), stát musí včas avizovat požadovanou kapacitu pro PCR.

- Zajistit pilotáž ve vybraných školách/lokality pro ověření funkčnosti strategie a její případnou úpravu. Zajistit pilotáž i ve skupinách žáků nižších ročníků (1. a 2. ročník základních škol), kde bude testování nejvíce náročné.
- Připravit komunikační strategii. Rodiče musí mít informace o tom, jaký má testování cíl, jak bude probíhat a jak je bezpečné.

Urychlit očkování učitelů a dalších zaměstnanců škol

- Pokračovat v přednostním očkování učitelů a dalších zaměstnanců škol spadajících do rizikových skupin a tam, kde se počítá s výhledovým obnovením provozu škol.

Posílit distribuci ochranných prostředků do škol

- Zajistit a posílit další distribuci ochranných prostředků do škol s podporou z národní úrovně.

Posílit pravomoci škol v organizaci výuky při zohlednění lokálních podmínek

- Vytvořit školám prostor pro vlastní nastavení a úpravu mechanismů rotace tříd, využití méně početných studijních skupin nebo i venkovní výuky a zohlednit tak individuální situaci a potřeby škol.
- Zajistit školám metodické materiály a cílenou podporu při organizaci výuky, redukci a prioritizaci učiva, hodnocení žáků a práci s nimi (a to i z hlediska jejich postupného návratu do škol).

3. PLÁN PRO NÁVRAT DO ŠKOL:

Které skupiny žáků by se měly vracet do škol prioritně?

V žádném případě nepodporujeme masové otevírání škol. Návrat do škol by měl být podmíněn vývojem epidemiologické situace v daném regionu/lokalitě a umožněn na základě rozhodnutí ředitele školy, zřizovatele a krajské hygienické stanice prioritně pro tyto skupiny:

- Žáci 1. stupně základních škol.
- Žáci posledních ročníků středních škol v oborech s odborným zaměřením v rámci přípravy k závěrečným zkouškám a maturitě.
- Žáci středních škol a studenti vysokých škol v praktické výuce za zpřísněných opatření (praktická výuka v méně početných skupinách).
- Děti v mateřských školách.
- Žáci ohrožení školním neúspěchem (včetně žáků, kteří se neúčastní distanční výuky) nebo s psychickými problémy. Prezenční výuka této skupiny žáků by mohla probíhat alespoň částečně ve vybraných dnech buď individuálně, nebo v menších skupinách tak, aby byl zajištěn průběžný kontakt. Tato skupina žáků by byla identifikována školou, případně ve spolupráci s OSPOD nebo místními sociálními službami (viz [doporučení](#) ČOSIV a dalších odborných organizací).
- Žáci speciálních škol s tím, že by byl jejich návrat do prezenční výuky dobrovolný.
- Žáci základních uměleckých škol v režimu výuky 1 na 1 (individuální výuka).

Jak pomoci žákům a učitelům v distanční výuce?

- Využít prostory s připojením k internetu (nizkoprahové kluby, střediska volného času, knihovny) pro žáky, kteří se nemohou zapojit do online výuky, a zajistit jejich podporu při přípravě na výuku s využitím studentů učitelských fakult, pracovníků v pomáhajících profesích a jiných dobrovolníků.
- Zajistit administrativně nenáročný bezúplatný převod vyřazené digitální techniky z úřadů a veřejných institucí pro žáky bez možnosti zapojení do online výuky. Zajistit pro žáky přístup k internetu pomocí pevného připojení, datové SIM (řešit z pozice zřizovatelů).
- Umožnit vzdělávání alternativním způsobem (s ohledem na kapacity škol) žákům, kteří nebudou testováni nebo se nezapojí do obnovené prezenční výuky z jiných důvodů (jsou v rizikové skupině, nebo někdo v domácnosti). A to například:

- **VYUŽITÍM INDIVIDUÁLNÍCH KONZULTACÍ**

- **ZAPOJENÍM DO DISTANČNÍ VÝUKY, POKUD JE TO MOŽNÉ.**

- **DISTANČNÍ VÝUKOU V MENŠÍCH SKUPINÁCH S VYUŽITÍM PROSTOR S PŘIHOJENÍM K INTERNETU**

Školám musí být ze strany ministerstva školství v takových případech zajištěna podpora i metodika, jak postupovat. Je žádoucí posílit kapacity dobrovolným zapojením studentů oborů s pedagogickým zaměřením.

- Posílit podporu žáků s různým znevýhodněním (online doučování, individuální osobní práce učitele/asistenta s žákem, kontakt žáků se školními psychology a výchovnými poradci). S tím souvisí i finanční podpora školních poradenských pracovišť a podpůrných pozic.
- Zajistit prevenci psychických problémů u žáků se zapojením školních poradenských pracovišť, pedagogicko-psychologických poraden, neziskových iniciativ a organizací.
- Posílit podporu učitelů a dalších pedagogických pracovníků, zajistit prevenci syndromu vyhoření (možnost využití konzultací se školními psychology, individuální či skupinové supervize).
- Zajistit komunikaci s žákem a jeho rodinou prostřednictvím pracovníků školy nebo se zapojením místních sociálních služeb.
- Podpořit učitele ve vzdělávání zaměřeném na zavádění nových metod a individualizaci výuky.

Další opatření na podporu well-beingu a psychiky dětí (viz opatření ČOSIV, Člověk v tísní, Centrum LOGIKA, Nevypusť duši)

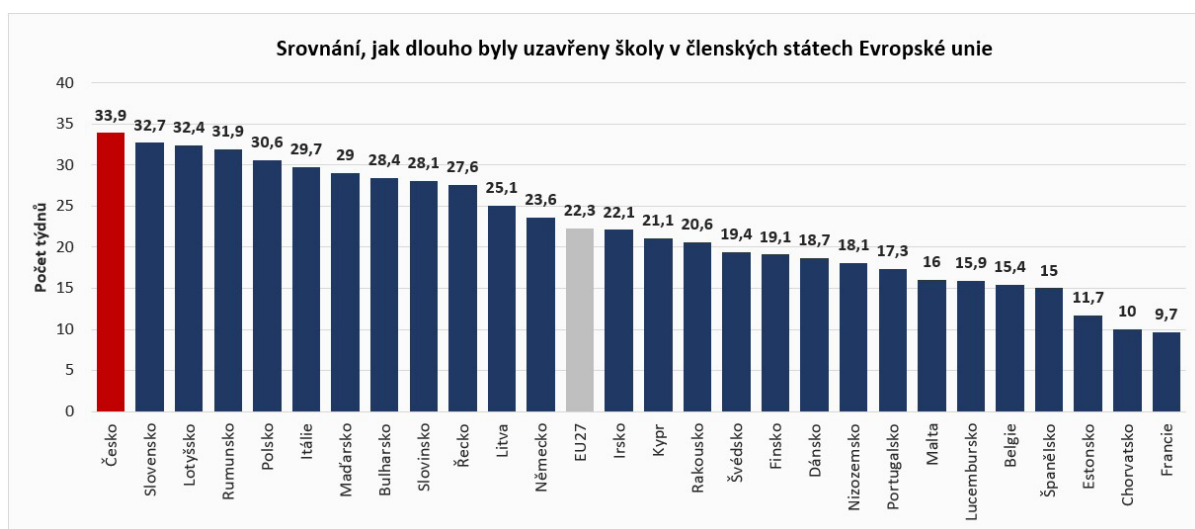
- Podpořit kapacity organizací poskytujících krizové služby a systémově podpořit navýšení kapacit odborných zdravotnických pracovníků (například kliničtí psychologové, pedopsychoiatri).
- Umožnit dětem účast na venkovních volnočasových aktivitách (sport, zájmové kroužky, skaut, výlety) v menších skupinách a za dodržení protiepidemických opatření.
- Umožnit dětem setkávat se venku v malých skupinách v počtu max. 4 osob na úrovni PES 5 a 6 osob na úrovni PES 4, s možným doprovodem 2 (PES 5) až 4 (PES 4) dospělých osob mimo společnou domácnost.
- Umožnit ohroženým dětem využívat služeb nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a dalších podpůrných sociálních služeb v malých skupinách.

Co je třeba řešit výhledově?

- Připravit plně hrazené a nepovinné letní doučování, zejména pak pro ohrožené skupiny žáků (viz výše), žáky ohrožené školním neúspěchem a pro žáky, které se nedařilo dostatečně zapojit do distanční výuky.
- Připravit plán pro organizaci výuky v dalším školním roce zaměřený na adaptaci žáků, podporu třídních kolektivů, komunikaci. Současně připravit plán postupu při nahrazování zameškaného učiva.

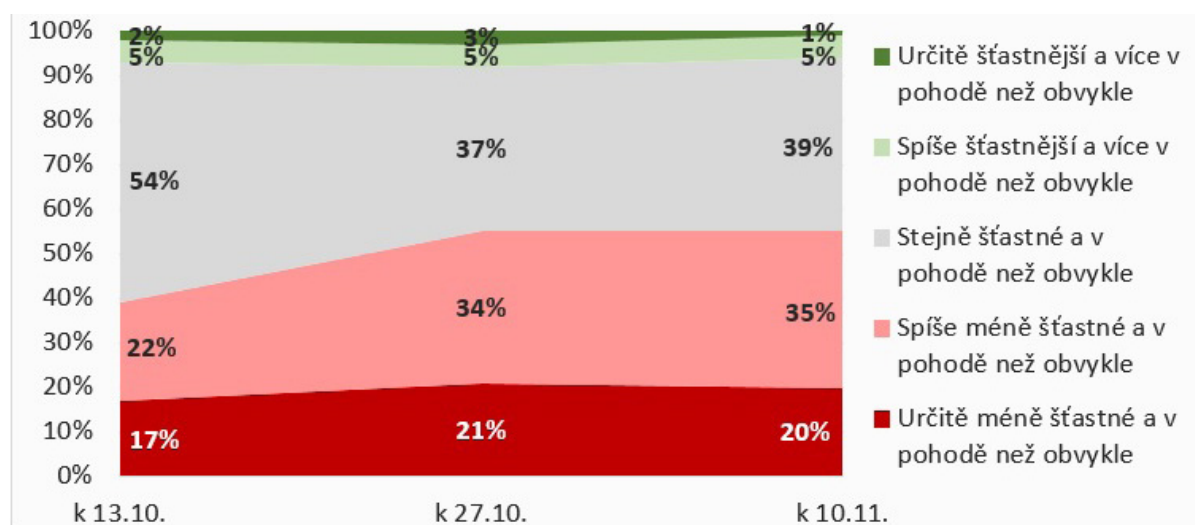
4. PŘÍLOHA S DATOVÝMI PODKLADY:

Graf 1: Srovnání, jak dlouho byly uzavřeny školy v členských státech Evropské unie

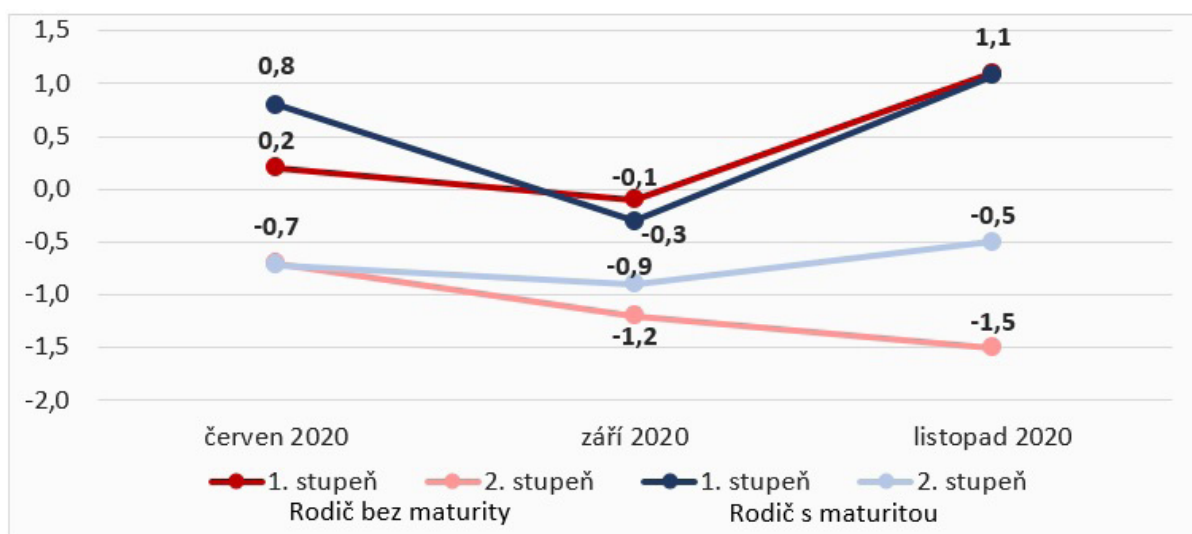
Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: UNESCO 2021

Graf 2: Hodnocení duševní pohody dětí z pohledu rodičů (říjen 2020)

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: PAQ Research 2020

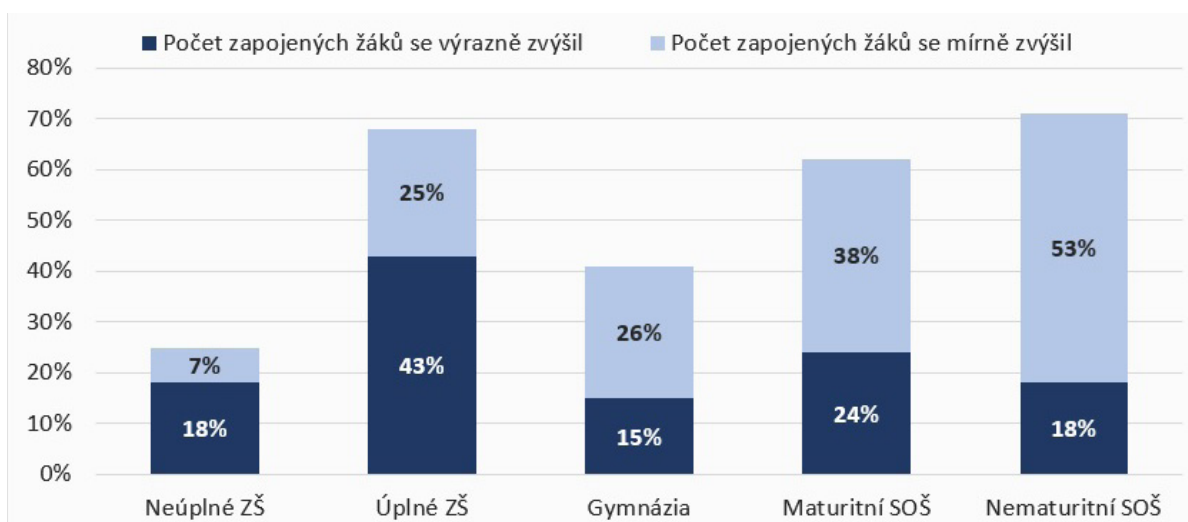
Graf 3: Index konfliktů mezi rodiči a dětmi při vzdělávání na dálku

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: PAQ Research 2020.

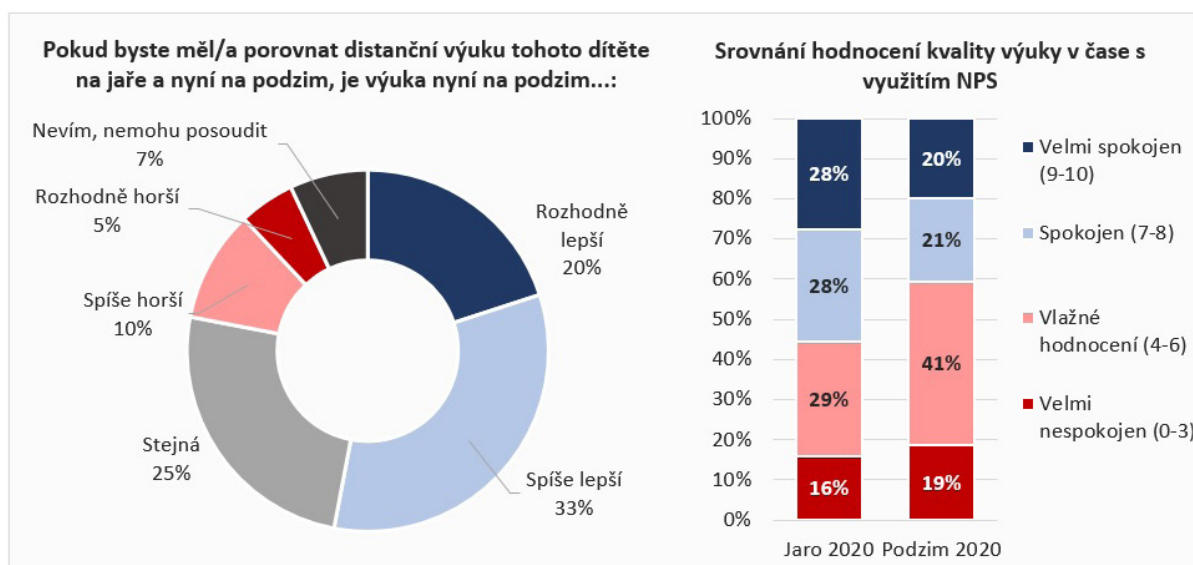
Pozn.: Index vznikl z šesti otázek ohledně konfliktních situací v domácnostech. Původní škála možností (výrazně častěji než normálně, spíše častěji, stejně často, méně často, výrazně méně často) je převedena na 2 až -2 podle intenzity. Index je součtem ze všech šesti otázek, na které respondent odpovídal. Je nutné přihlídnout k tomu, že se do hodnocení promítá celková situace v domácnosti, ekonomická situace a další omezení komplikující běžný život rodin.

Graf 4: Podíl škol, kde se zvýšil počet žáků zapojených do distanční výuky oproti jaru 2020 (situace ve školách navštívených Českou školní inspekcí v lednu a únoru 2021)

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: Česká školní inspekce 2021

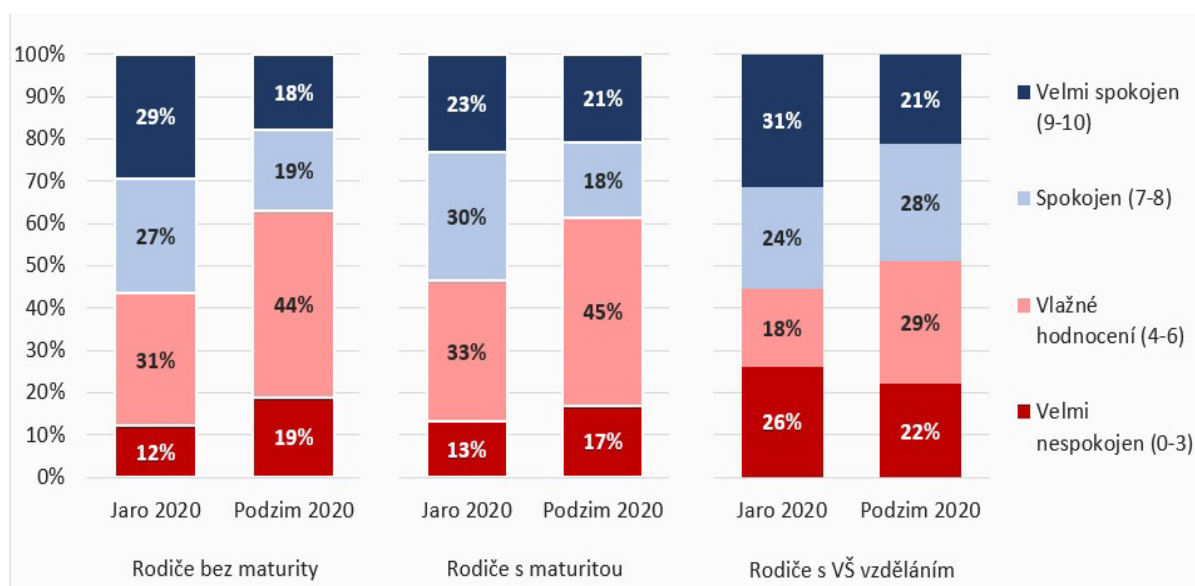
Graf 5: Posun v kvalitě distanční výuky z pohledu rodičů a srovnání hodnocení její kvality v čase s využitím Net promoter score (NPS)

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: PAQ Research 2020.

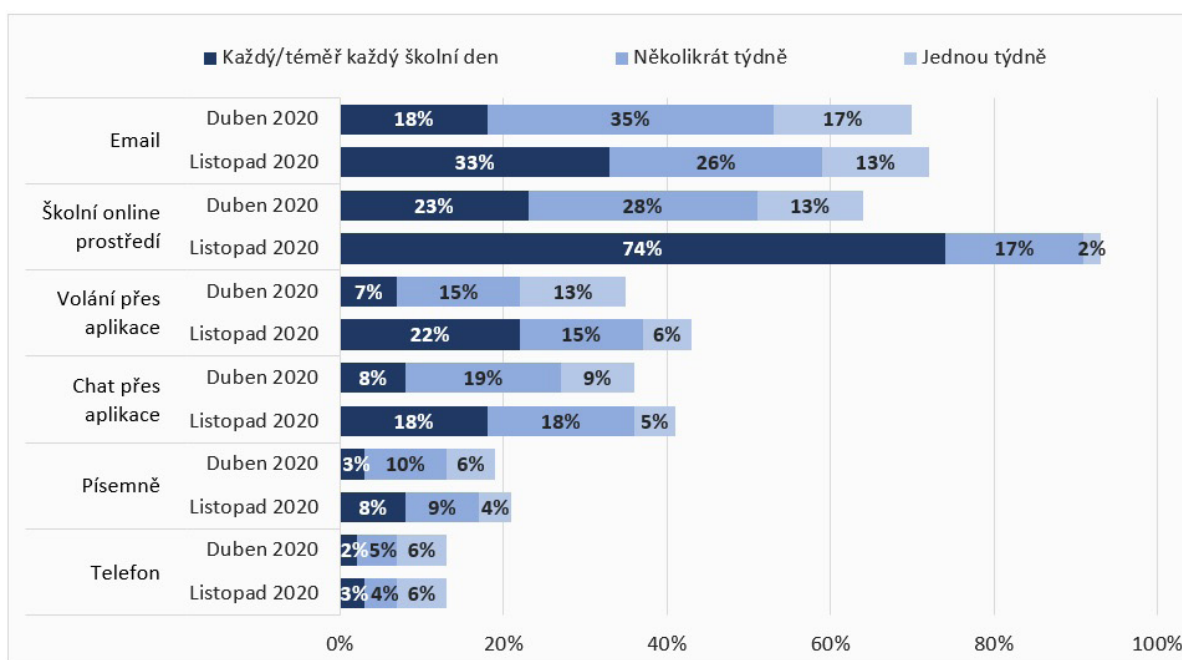
Pozn.: Ačkoli v retrospektivní otázce rodiče říkají, že se výuka oproti jaru zlepšila, v porovnání hodnocení tehdy a nyní jsou rodiče více kritičtí. Srovnání hodnocení kvality výuky v čase bylo konstruováno podle metodiky Net promoter score (NPS).

Graf 6: Srovnání hodnocení kvality distanční výuky v čase podle dosaženého vzdělání rodičů s využitím Net promoter score (NPS)

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: PAQ Research 2020.

Graf 7: Komunikace s žáky při distanční výuce na jaře a na podzim 2020

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: PAQ Research 2020.

Tab 1: Četnost aktivit v distanční výuce podle stupně a typu vzdělávání

	1. stupeň ZŠ		2. stupeň ZŠ (bez gymn.)		Víceletá gymnázia	
	duben	listopad	duben	listopad	duben	listopad
Písemné materiály na samostudium	52%	80%	87%	88%	89%	84%
Písemné úkoly	48%	81%	87%	88%	91%	97%
Úkoly v online prostředí	35%	60%	64%	76%	79%	87%
Online materiály na samostudium	33%	48%	63%	62%	68%	74%
Přednášky formou videa	21%	78%	30%	86%	57%	86%
Videa natočená učiteli	14%	22%	22%	47%	43%	54%
Úkoly jinou formou (video, projekty apod.)	12%	17%	25%	36%	38%	45%

Grafika: Piráti/STAN / Zdroj: PAQ Research 2020.